


















Programma Integraal Riviermanagement (IRM)

# Bouwproces op hoofdlijnen

 DELTA
  RIVIER
  OMGEVING

Met partneroverheden, maatschappelijke organisaties en andere belangengroeperingen en kennisinstellingen bouwen we binnen Integraal Riviermanagement (IRM) aan het rivierengebied van de toekomst. In deze factsheet staat op hoofdlijnen het bouwproces beschreven van de eerste stap om deze ambitie te verwezenlijken: een Programma onder de Omgevingswet voor IRM. Dit is naar verwachting in 2022 gereed. Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de bouwstappen, de bouwstenen (deelproducten) en de hoofdrolspelers per stap. We lichten alles vervolgens uitgebreid toe op de volgende pagina's. Wil je ook meebouwen? Stuur ons dan een e-mail: [postbusIRM@minienw.nl](mailto:postbusIRM@minienw.nl).

			MET IN DE HOOFDROL				
			Uitvoerders	Samenwerkende partneroverheden	Belanghebbende partneroverheden	Maatschappelijke organisaties en andere belangenvertegenwoordigers	Kennisinstellingen
							
MOGELIJKE BOUWFASES PER BOUWSTEEN	1. Onderzoek en inventarisatie		✓				
	2. Bouwen tijdens expertsessies (op uitnodiging)				✓	✓	
	3. Interne verwerking		✓				
	4. Interne consultatie			✓			
	5. Bouwdagen en e-participatie				✓	✓	✓
	6. Interne verwerking		✓				
	7. Consultatie tijdens expertsessies en e-participatie				✓	✓	✓
	8. Interne verwerking		✓				
	9. Bestuurlijke vaststelling			✓			
	10. Publicatie				✓	✓	✓

## Het rivierengebied van de toekomst

De Maas en Rijn zijn economisch, ecologisch en recreatief belangrijk en beeldbepalend voor Nederland. Diverse ontwikkelingen zetten het rivierensysteem onder druk. Met name de effecten van klimaatverandering zijn voelbaar en noodzaken ons tot snel en efficiënt handelen om te komen tot een toekomstbestendig vitaal, veilig en (economisch) aantrekkelijk rivierengebied. En dat binnen een schaarse fysieke omgeving.

Met IRM beschouwen we de opgaven en kansen op het gebied van waterveiligheid, bevaarbaarheid, zoetwaterbeschikbaarheid, waterkwaliteit, natuur, ruimtelijk-economische ontwikkeling en leefomgeving daarom in samenhang en maken we gezamenlijke, regio-overstijgende afwegingen. Zo ontstaat een essentiële integrale toekomstvisie op het gehele rivierensysteem met aandacht voor landschappelijke kwaliteit en cultuurhistorische waarden.

## Bouwers

De IRM-community bestaat uit vertegenwoordigers van het Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten, maatschappelijke organisaties en andere belangengroeperingen en kennisinstellingen. Wil je ook meebouwen? Stuur ons dan een e-mail: [postbusIRM@minienw.nl](mailto:postbusIRM@minienw.nl).



### Uitvoerders

Het kernteam IRM trekt de ontwikkeling van het Programma onder de Omgevingswet voor IRM. Daarnaast hebben we het werk onderverdeeld in een aantal werkgroepen. In het kernteam en in de werkgroepen zitten vertegenwoordigers van de partneroverheden.



### Samenwerkende partneroverheden

Met drie ministeries, zes provincies, negen waterschappen en gemeenten langs de Maas en Rijn werken we samen aan IRM. Regionaal doen we dit via de bestaande processen van de Deltaprogramma's Maas en Rijn. We zoeken ook actief de samenwerking op met gerelateerde overheidsprogramma's en initiatieven, zoals het Deltaprogramma, het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de Programmatische Aanpak Grote Wateren. De stuurgroep IRM geeft sturing aan het proces en bereidt besluitvorming door de partneroverheden voor. In de stuurgroep zitten bestuurlijke vertegenwoordigers van de landelijke en regionale partners. Waar nodig geven de regionale stuurgroepen van de Deltaprogramma's Maas en Rijn advies aan de stuurgroep IRM.



### Belanghebbende partneroverheden

De betrokken overheden zijn natuurlijk niet alleen partner maar ook belanghebbende. Belangen worden onder andere vertegenwoordigd door leden van de ambtelijke en bestuurlijke overleggen van de Deltaprogramma's Maas en Rijn.



### Maatschappelijke organisaties en andere belangenvertegenwoordigers

We zijn bijvoorbeeld in gesprek met de Vereniging van Nederlandse Riviergemeenten, Land- en Tuinbouworganisatie Nederland, BLN-Schuttevaer, terreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, het Wereldnatuurfonds en de branchevereniging van zand- en grindproducenten Cascade. Ook zijn maatschappelijke partijen vertegenwoordigd in bestaande klankbord- en dialooggroepen in de Maas- en Rijnregio.



### Kennisinstellingen

Er is al veel kennis over de IRM-thema's. Natuurlijk benutten we deze kennis zoveel mogelijk door deze actief op te halen en conceptbouwstenen te toetsen bij vertegenwoordigers van onder andere universiteiten, onderzoeksinstituten en ingenieursbureaus.

Individuele belanghebbenden en belangstellenden op en rond de rivieren bouwen nog niet mee aan dit programma op hoofdlijnen. Natuurlijk kunnen zij wel gebruikmaken van formele inspraakmomenten.

*Integraal Riviermanagement: samen werken aan een vitaal, veilig en aantrekkelijk rivierengebied. Duurzaam te beheren en voorbereid op de toekomst.*



# Bouwfases

Onderstaande bouwfases doorlopen we deels of volledig per bouwsteen (deelproduct). Dit proces is natuurlijk niet in beton gegoten. Het is belangrijk om voldoende ruimte en aandacht te hebben en te houden voor leren, ontwikkelen en bijstellen. Gaandeweg kan het wenselijk zijn het bouwproces aan te passen of bijvoorbeeld een extra stap in te voegen.



## 01 | Onderzoek en inventariseren tijdens intern proces

Het kernteam en de werkgroepen werken een basisvoorstel of eerste kader voor een bouwsteen uit (intern proces).



## 02 | Bouwen tijdens expertsessies

Tijdens één of meerdere expertsessies\* bouwt een geselecteerde groep genodigden verder aan het basisvoorstel. We halen wensen, ideeën en belangen op.

\* Afhankelijk van het onderwerp nodigen we vanuit belanghebbende partneroverheden, maatschappelijke organisaties, andere belangenvertegenwoordigers en/ of kennisinstellingen deskundigen uit voor expertsessies. Daarbij kan het gaan om inhoudelijke deskundigheid, maar ook om kennis van het gebied of bijvoorbeeld ervaring met integraal werken. De samenstelling van de groep verschilt per sessie.



## 03 | Interne verwerking

Het kernteam en de werkgroepen wegen alle inbreng uit de expertsessies af bij het opstellen van een volgende conceptversie van de betreffende bouwsteen.



## 04 | Interne consultatie

We leggen dit nieuwe conceptvoorstel indien nodig voor aan regionale bestuurders en mogelijk ook aan de stuurgroep IRM tijdens een interne consultatieronde. De stuurgroep geeft in dat geval het conceptvoorstel vrij om in breed verband verder aan te bouwen.



## 05 | Bouwen tijdens Bouwdagen en e-participatie

In het ontwikkeltraject van het Programma onder de Omgevingswet voor IRM werken we gelijktijdig aan verschillende bouwstenen. Tijdens (regionale) Bouwdagen, die we twee of drie keer per jaar organiseren, komen deze bouwstenen samen. Dan bespreken we alle lopende conceptstukken in samenhang, bijvoorbeeld op riviertakniveau. We nodigen de gehele IRM-community hiervoor uit. Centraal tijdens de Bouwdagen staan informatie en kennis delen en samen verder bouwen aan de bouwstenen en andere IRM-vraagstukken. Dit doen we door aanvullende wensen, ideeën en belangen op te halen en bij elkaar te brengen.

Voor iedereen die niet bij een Bouwdag aanwezig kan zijn bieden we tijdens deze fase de mogelijkheid om digitaal te reageren.

## IRM is een uitnodiging tot gesprek.



## 06 | Interne verwerking

Het kernteam en de werkgroepen wegen alle inbreng af bij het opstellen van een nieuw conceptvoorstel.



## 07 | Consulteren tijdens expertsessies en e-participatie

We toetsen tijdens expertsessies met kennisinstellingen en met onze partnerorganisaties in de regioprocessen van de Deltaprogramma's Maas en Rijn of we compleet zijn. We bieden dit concept ook digitaal aan zodat iedereen die heeft meegebouwd kan zien op welke wijze inbreng is verwerkt. We zijn daarbij natuurlijk duidelijk over gemaakte afwegingen.



## 08 | Interne verwerking

Het kernteam en de werkgroepen wegen de laatste inbreng af bij het opstellen van de bouwsteenversie voor besluitvorming.



## 09 | Bestuurlijke vaststelling

In de regioprocessen van de Deltaprogramma's Maas en Rijn vindt bestuurlijke advisering plaats. Daarna stelt de stuurgroep IRM de bouwsteen vast.



## 10 | Publiceren

We publiceren de definitieve bouwsteen en geven daarbij een toelichting op de gemaakte afwegingen.



# Bouwstenen

De bouwstenen op deze pagina leiden uiteindelijk naar verwachting in 2022 tot een Programma onder de Omgevingswet (POW) voor IRM: de eerste stap op onze weg naar het rivierengebied van de toekomst. Het is niet zo dat de ontwikkeling van elke bouwsteen (deelproduct) alle bouwfasen doorloopt. We werken de bouwstappen per bouwsteen gedetailleerd uit op basis van het totale proces in deze factsheet. Daarbij is natuurlijk continu aandacht voor de samenhang tussen de trajecten.

## Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD)

Het POW en de keuzes die hierin worden vastgelegd moeten we goed onderbouwen. Dat gebeurt onder andere in een plan-m.e.r.-procedure. Deze procedure is begin 2020 gestart met de terinzagelegging van de NRD. In de NRD staat de scope van het project en beschrijven we welke milieueffecten we op welk detailniveau in beeld brengen en hoe het plan-m.e.r.-proces eruitziet.

## Notitie Realistische Beleidsalternatieven (NRB)

In de NRB bakenen we de hoeken van het speelveld af waarbinnen we kansrijke alternatieven ontwikkelen. Dat doen we door in een intern proces niet realistische beleidsalternatieven te laten afvallen op basis van haalbaarheid, maakbaarheid, betaalbaarheid en beheersbaarheid. Voor een aantal beleidsterreinen binnen IRM is nieuw beleid nodig. Voor de ontwikkeling daarvan voeren we op dit moment technische beleidsonderzoeken uit voor afvoercapaciteit en rivierbodemplugging. Deze zogeheten 'Quick Scans' nemen we mee in de NRB.

## Beeld op de Rivieren (BoR)

In het BoR bepalen we samen het gewenste ontwikkelperspectief voor de toekomst (2050 met doorkijk naar 2100). Dat doen we op basis van de kenmerken en karakteristieken van de rivieren, belangrijke ontwikkelingen in onze riviersystemen en de kansen en opgaven die zich voordoen. Door dit integraal en in de juiste samenhang te bezien ontstaat het richtinggevend perspectief per riviertraject dat als kader kan dienen voor IRM-maatregelen.

## Notitie Kansrijke Alternatieven (NKA)

Op basis van het BoR en de NRB verkennen we welke integrale alternatieven er zijn. Ook bepalen we welke alternatieven we in het plan-m.e.r. verder uitwerken, onderzoeken en beoordelen. Dit leggen we vast in de NKA.

## Milieueffectrapport (MER) en maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA)

Een milieueffectrapportage (m.e.r.) brengt de milieugevolgen van de mogelijke maatregelen in het rivierengebied in beeld. Het MER vormt de onderbouwing voor de planologische procedures en wordt meegenomen bij vaststelling en besluitvorming. Een onafhankelijke commissie (de Commissie m.e.r.) adviseert over de inhoud van het MER.

Om bewuste keuzes te kunnen maken over de besteding van de beschikbare middelen brengen we niet alleen de milieueffecten van de mogelijke maatregelen in kaart, maar ook de effecten op de welvaart van Nederland. Dit doen we door een MKBA uit te voeren.

## Voorkeursalternatief (VKA)

Uit de kansrijke alternatieven wordt in een bestuurlijk besluitvormingstraject bepaald wat het Voorkeursalternatief is. Dit alternatief verankeren we uiteindelijk in het POW.

## Werkwijze

Parallel aan de inhoudelijke ontwikkeling van IRM werken we aan een Werkwijze met daarin een governance, beschrijving van verantwoordelijkheden en voorstel voor financiering en adaptieve aanpak.

## Programma onder de Omgevingswet (POW)

De nieuwe Omgevingswet kent verschillende instrumenten voor beleidsontwikkeling. Een 'programma' is één van de mogelijkheden. In een programma formuleert de overheid beleid en maatregelen voor een aspect van de leefomgeving of voor een bepaald gebied. In het POW IRM verankeren we in ieder geval de visie op de rivieren, een programma van indicatieve maatregelen en een werkwijze voor de uitvoeringsfase.

## Procedure totstandkoming Programma IRM

